

фінансових та нефінансових активів. У них зазначаються основні принципи організації обліку та контролю активів в будь-якій установі.

Список використаних джерел

1. Бенько І.Д. Аналіз ефективності використання основних засобів у медичних установах / І.Д.Бенько // Економічний аналіз. Зб. наук. праць кафедри економічного аналізу. – Вип. 8. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – С.254 -257.
2. Бенько І.Д. Організації обліку та контролю фінансових ресурсів бюджетних установ / І.Д.Бенько // Всеукраїнський науково-виробничий журнал „Інноваційна економіка” – Вип. 9. – Тернопіль: Тернопільський інститут АПВ НААН. – 2012. – С.272-277.
3. Бенько І.Д. Оцінка ефективності системи управління запасами медичних установ: українська та світова практика / І.Д.Бенько // Всеукраїнський науково-виробничому журнал „Інноваційна економіка”. – Тернопіль: Тернопільський інститут АПВ НААН. – 2013. – С.200-203.
4. Бенько І.Д. Аналіз запасів медичних установ” / І.Д.Бенько, С.В. Сисюк // Всеукраїнський науково-виробничий журнал „Сталий розвиток економіки”. – Вип. 1. – Хмельницький: Інститут економіки, технологій і підприємництва 2013. – С.267-270.
5. Бенько І.Д. Організація обліку фінансово забезпечення закладів освіти / І.Д.Бенько, С.В. Сисюк // Науковий вісник Херсонського державного ун-ту. Серія: Економічні науки. – Вип.11. Ч.4. – Херсон: ХДУ. – 2015. – С.147-150.
6. Бенько І.Д. Особливості діяльності установ державного сектору економіки та їх вплив на організацію обліку / І.Д.Бенько // Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія [Електронний ресурс] : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.[м. Тернопіль, 30 черв. 2017 р.] / редкол. : Bartosiewicz Slawomir, Henning Dräger, Korzeb Zbignew [та ін.]. – Тернопіль : ТНЕУ, 2017. – С.93-96.

Коцюб Н.Р.

магістр

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

У більшості країн світу електроенергетика розглядається як найважливіший сектор економіки, адже на ринку неможливо знайти споживача, який би не користувався електроенергією. Відповідно, фінансовий стан електроенергетики, по суті, віддзеркалює стан здоров'я економіки загалом (не враховуючи впливу регулювання сектору, у разі недосконалості якого становище може ще більше погіршитися) [4].

Крім того, стабільність електроенергетики, як постачальника енергії домогосподарствам та підприємствам, є передумовою нормального функціонування інших секторів економіки.

Протягом останніх років несплата за електроенергію в Україні переросла в систематичну практику. І в процесі прийняття економічних рішень, і в управлінні підприємствами неплатежі дуже часто розглядають як явище, з яким доводиться миритися. Тим часом масштаб неплатежів в енергетичному секторі України змушує серйозно замислитися, оскільки він негативно впливає на надійність та цілісність енергопостачання, а неплатежі та заборгованість перетворилися на системну аномалію.

При цьому неплатежами вважають відмову від оплати отриманої послуги або товару в прийнятній формі в обумовлений час. Заборгованість перед постачальниками – це прострочена кредиторська заборгованість клієнтів та прострочена дебіторська заборгованість постачальників [4].

Основою електроенергетики країни є Об'єднана енергетична система (ОЕС) України, яка здійснює централізоване електрозабезпечення внутрішніх споживачів, взаємодіє з енергосистемами суміжних країн, забезпечує експорт, імпорт і транзит електроенергії. Вона об'єднує енергогенеруючі потужності, розподільні мережі регіонів України, пов'язані між собою системоутворюючими лініями електропередачі [1].

Державне підприємство «Енергоринок» є оптовим покупцем всієї виробленої в Україні електроенергії та одночасно є її продавцем усім енергопостачальним компаніям.

На даний час ситуація з розрахунками на енергоринку є досить складною. Борг ДП «Енергоринок» перед виробниками електроенергії досяг рекордних 29 млрд. грн. і продовжує збільшуватися. Такі дані на своєму офіційному сайті оприлюднила Всеукраїнська енергетична асамблея (ВЕА) у звіті «Стан підготовки до осінньо-зимового максимуму (ОЗМ) 2016-2017 роках» [1].

За інформацією експертів ВЕА, криза неплатежів на енергетичному ринку не подолана. Щомісяця заборгованість перед виробниками електричної енергії та НЕК «Укренерго» збільшується на 400-500 млн. грн.

При цьому найбільше, за інформацією експертів, держава заборгувала атомній енергетиці і тепловій генерації – 11,8 і 9,6 млрд. грн відповідно. Тільки за перші 7 місяців 2017 року борг перед НАЕК «Енергоатом» виріс на 900 млн. грн., перед вугільними ТЕС – на 2,4 млрд. грн. За даними ВЕА, продовжує зростати нестача грошових коштів виробників електричної енергії для своєчасного і належного завершення ремонтної кампанії і накопичення вугілля на складах.

Дефіцит грошових коштів збільшується, незважаючи на вжиті керівництвом галузі дії щодо стабілізації ситуації: підвищення тарифів і ОРЦ для промислових споживачів, встановлення НКРЕКП нової методології розрахунку ОРЦ і визначення ціни вугілля в розрахунку ОРЦ за формулою «Роттердам+», введення системи пов'язаних взаємозаліків тощо.

На думку аналітиків Всеукраїнської енергетичної асамблеї основним джерелом, що генерує кризу неплатежів на ринку електроенергії, є державні органи влади, центральні та місцеві.

На даний час в Україні працює близько 200 виробників електроенергії. Ринок електроенергії зарегульований і функціонує по моделі «єдиного покупця». Всі суб'єкти енергетики (генеруючі компанії, розподільні компанії, постачальники електроенергії) формують Оптовий ринок електроенергії (ОРЕ). Державне підприємство «Енергоринок» є комерційним оператором ОРЕ і тим самим «єдиним покупцем», який повинен своєчасно оплачувати електроенергію, вироблену виробниками всіх форм власності [1].

У 2016 році обсяг виробництва електричної енергії електростанціями, що входять до ОЕС України, досяг 154 817,4 млн. кВт·год, що на 2 847,8 млн. кВт·год або на 1,8% менше у порівнянні з 2015 роком. При цьому ТЕС та ТЕЦ вироблено електроенергії на 1149,9 млн. кВт·год, або на 2,1% більше, ніж за відповідний період 2015 року та становить 56611,6 млн. кВт·год [2].

Протягом 2016 року споживання електроенергії (брутто) становило 149 346,3 млн. кВт·год, що на 1 139,6 млн. кВт·год (або 0,8%) менше, ніж за 2015 рік. Споживання електроенергії (нетто) галузями національної економіки та населенням протягом 2016 року становить 118 258,0 млн. кВт·год, що на 468,9 млн. кВт·год (або 0,4%) менше показника 2015 року. Зменшили споживання електроенергії промислові споживачі (на 0,4%), транспорт

(на 0,2%), населення (на 1,5%). За 2016 рік споживачам відпущено електричної енергії від енергопостачальних компаній на 29 540,4 млн. грн. (або на 24,7%) більше порівняно з відповідним періодом 2015 року. При цьому оплачено на 29 225,1 млн. грн. (або на 25,4%) більше порівняно з відповідним періодом минулого року. Рівень оплати електричної енергії становив 96,7%, що на 0,5% більше аналогічного показника 2015 року.

Дебіторська заборгованість підприємств електроенергетики за відпущену споживачам електричну енергію протягом 12 місяців 2016 року збільшилась на 7059 млн. грн., або на 29,8%, і становила на кінець періоду 30751 млн. грн. Основними боржниками з оплати за спожиту електричну енергію є підприємства вугільної промисловості. Кредиторська заборгованість енергопідприємств галузі з початку 2016 року зменшилась на 5184 млн. грн., або на 25,1% і станом на 30.12.2016 становила 15437 млн. грн. [2].

Отже, суттєвий вплив проблеми неплатежів на економіку виявляється насамперед у викривлених внаслідок неплатежів цінах. Неплатежі фактично спотворюють ціну електроенергії і штучно пом'якшують бюджетні обмеження для кінцевих споживачів. Такий стан речей призводить як до надмірного споживання, так і до неефективного використання електроенергії. Крім того, неплатежі за електроенергію підтримують функціонування неефективних підприємств. Внаслідок зниження надійності енергопостачання виникають проблеми в поточній діяльності підприємств та домогосподарств, хоча міру впливу цього чинника важко виміряти.

Список використаних джерел

1. Діючий ринок електричної енергії в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iknet.com.ua/uk/articles/useful-to-know/active-electricity-market-Ukraine/>
2. Інформаційна довідка про основні показники розвитку галузей паливно-енергетичного комплексу України (за фактичними даними). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=245169989
3. Мельник Н.Г. Транспарентність обліку як складова сприятливості ведення бізнесу в Україні / Н.Г. Мельник // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 4. – С. 10-17.
4. Носов В. Неплатежі в електроенергетиці як виклик урядовій політиці / Віталій Носов // Перспективні дослідження. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.icps.com.ua/files/articles/32/33/ps_ukr_199905_05.pdf

Логінова І.О.

магістр

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДОШКІЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Удосконалення методології та організації обліку і контролю активів має принципове значення для посилення соціально-економічної віддачі коштів, які виділяють на установу та їх мобілізації, а також для поліпшення якісних показників фінансово-господарської діяльності установ, які фінансуються з місцевого бюджету. Бюджетний кодекс є законодавчим актом України, який встановлює засади для створення гармонійної системи державного контролю в бюджетній сфері. У Кодексі визначено, що на всіх стадіях бюджетного процесу здійснюється фінансовий контроль і аудит та оцінка ефективності використання бюджетних коштів. Важливість цього для організації контролю є подвійною: по-перше, встановлюється, що контроль за дотриманням бюджетного законодавства повинен